

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1974/17

Karar Sayısı:1974/41

Karar Günü:8/10/1974

Resmi Gazete tarih/sayı:29.1.1974/15133

İtiraz eden mahkeme : Çorum İcra Tetkik Mercii

İtirazın konusu : T.C. Anayasa'sının 7 nci, 12 nci ve 132 nci maddelerine aykırılığı iddiasıyla itirazcı merci, 4974 sayılı Türkiye Emlâk Kredi Bankası Kanununun 15. maddesinin iptalini, açıklanacak gerekçesiyle, istemiş bulunmaktadır.

I. Olay: ipotekle temin edilmiş alacağı süresinde ödenmeyen Türkiye Emlâk Kredi Bankası, borçlusu bir gerçek kişi aleyhine 4947 sayılı K. nun 15. maddesi hükümlerine dayanarak ve burada işaret olunan İcra ve İflâs K. nun 146. maddesi veçhile düzenlenmiş ödeme emri tebliği suretiyle kendi başına takibe geçmiş, borçlunun İtirazı üzerine 1973/56 esas sayısında kayıtlı dosya ile işe el koyan Tetkik Mercii ise 12/3/1974 günlü oturumda, borçlusunu kovuşturma yetkisini Bankaya veren yasal hükmün T. C. Anayasası'na aykırılığı kanısına vardığını belirterek davayı geri bırakıp, iptal dileğiyle dosyayı Mahkememize göndermiş bulunmaktadır.

III. Yasa'lar metinleri:

1- Anayasa metinleri :

"Madde 7- Yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.

Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde, eşittir, (İlk fıkra)

Hiç bir kimseye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. (İkinci fıkra)

Madde 132- Hiç bir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz."

2- 14/6/1946 günlü, 4947 sayılı Kanunun 15. maddesi:

"Bankanın ipotekle temin edilmiş olan alacaklarından ödenmesi lâzım gelen paralar vaktinde ödenmezse, borcun ödenmesi Banka tarafından borçluya yazı ile tebliğ edilir. Bu yazının icra iflâs Kanununun 146. maddesine uygun olarak yazılması lâzımdır.

İpotekli mal başka birinin ise veya mülkiyeti başka birine geçmiş ise bunlara ve gayrimenkul kirada ise kiracılara da takipten haber verilir.

Ödeme tebliğinde, tebliğ tarihinden başlayarak 10 gün içinde icra merciine yapılacak itiraz, icra yargıçlığınca, Banka'dan dosyası getirilerek 20 gün içinde karara bağlanır ve taraflara tebliğ olunur.

IV. İlk inceleme:

Mahkememizin 12/3/1974 günü, Muhittin Taylan, Avni Givda, Kemal Berkem, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ahmet Akar, Halit ZARBUN, Abdullah Üner, Kani Vrana, Ahmet Koçak, Muhittin

Esas Sayısı:1974/17
Karar Sayısı:1974/41

Gürün, Lûtfi Ömerbaş, Şevket Müftügil, Nihat O. Akçakayalıoğlu ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla yapılan toplantısında:

Tetkik merciinin, 26/10/1965 günlü E. 25, K. 57 sayılı ve 20/9/1966 günlü E. 15, K. 33 sayılı kararlarımızda gösterilen, ve yine benimsenen nedenlerle Anayasanın 151. maddesi uyarınca başvurma yetkisine sahip bulunduğu, kendisine Bankanın borçlusu tarafından yapılan itirazı incelerken, öncelikle, alacağın tahsiline olanak veren geçerli bir kovuşturmanın varlığını araştırmakla yükümlü olduğu için, iptalini istediği kanun maddesini de uygulayacağı, gerekli belgeleri yollayıp dosyada bir eksiklik bırakmadığı ve Mahkememize 22/4/1962 günlü 44 sayılı Kanunun 27. maddesine uygun biçimde başvurduğu saptanmış bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi içtüzüğü'nün 15. maddesinin önerdiği ilk inceleme böylece tamamlandıktan sonra işin esasına geçilmesine oy birliğiyle karar verilmiştir.

V. Esasın incelenmesi:

Tetkik Merciiince yapılan itirazın esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralı Anayasa'ya aykırılık iddiasına dayanıklık eden ve konuyu ilgilendiren Anayasa kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler, konu ile ilgili olan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4947 sayılı Kanunun hazırlanışını ve Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarını yansıtan belgelerle anılan kanunun bütününün incelenmesinden, Türkiye Emlâk Kredi Bankası'nın büyük ölçüde Devlet Bütçesinden ayrılan ödeneklerle ve özellikle peşpeşe savaşlar yüzünden harab olup bakımsız kalmış ve kendi olanaklarıyla kalkınamamış yurdumuz

bölgelerinin imarı ve insanca yaşamanın ilk koşullarından mesken edinme olanağını dahi bulamamışlara yardım gibi Devletimizin 1961 Anayasa siyle yönetildiği ve BAŞLANGIÇ bölümünde yer alan "... sosyal adaleti; ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirme..." ve "49. maddede açıklanan "Devlet, yoksul veya dar gelirli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarını karşılayıcı tedbirleri alma" ilkelerine uygun bir amaca varmak için kurulduğu anlaşılmaktadır. Diğer esaslarıyla açıkça çatışmadıkça gösterilen amaçlara hızla gitme tedbirlerinin Anayasa'mıza ters biçimde yorumlanmasına yer yoktur.

İtirazcının itiraz nedenleri, yukarıda saptanan gerçeklerin de ışığı altında ve kendi sıralamasına göre incelenmiştir :

1- Belirtilen amaca ulaşmak için, bütçeden ayrılan ödeneğin özel hukuk esaslarına dayandırılarak oluşturulan bir bankaya verilmesi, Devletimizin yapısı gereğinden ve anayasal desteğe sahip çabalara varlıklı kişilerle tasarruf sahiplerinin katkılarını sağlamak isteğinden ve özellikle olanakları kısıtlı bütçeden ayrılmış paranın üremi artırılarak yine halk emrine verilecek olanakları çoğaltabilme düşüncesindedir. Bu istek ve düşünce hiç bir zaman ve tek başına, Devlet mal ve parasıyla kurulmuş organ çalışmalarının, kamu hizmeti niteliğini yitirme nedeni olamaz. Tersine Devlet mal ve parasının kullanılmasını gerektiren her iş ve hizmette kamu yararı ve kamu hizmeti niteliğinin bulunması zorunludur.

Açıklanan türde hizmet yüklenen kurumların Devlete özgü hak ve yetkilerle donatılmaları, hem bu kurumların hizmet aracı olarak kullandıkları Devlet parasını koruma sorumluluklarının hem de Devletçe benimsenmiş hizmetlerinin yürütülebilmesi gereğindedir. Konu ile sınırlandırılacak bir değerlendirmede ise, böyle yetkilerin verilmesi bankanın kişilere açtığı kredi akımını hızlandırmak, kararlaştırılmış sürede geri verilmeyen paraları belli kişiler elinden kurtarıp diğer gereksinme duyan kimseler ve yerlere devretmek gibi en başta gözetilmiş gayeye ulaşmaya yararlı tedbirlerden olduğu belirgindir.

Esas Sayısı:1974/17
Karar Sayısı:1974/41

Adalet hizmetinin yargısal olanından başka, öncesinde ve sonunda yönetsel nitelikteki tasarruflarla yürütülebilmesi zorunludur. Ancak, onunla ne derece bağlantılı olursa olsun, her adli tasarruf ve eylem, haklıyı haksızdan suçluyu suçsuzdan bir hüküm ile ayırma çabası olarak da tanımlanabilecek ve her biçim sataşmadan korunmuş bağımsız mahkemelerde yalnızca hâkim tarafından yürütülebilecek yargı işinden değildir.

Gerçekten, İcra ve İflâs Kanununun alacağın takibi ile ilgili düzenlemesi hem idare hem de yargı organlarının birbirine bağlantılı hizmetlerini kapsar, Kuruluşu İcra ve İflâs K. nun I. Bölüm birinci Bab hükümleriyle ve yetkileri aynı yasanın belli diğer maddeleriyle saptanmış icra daireleri memurlarının işleri de, adalet hizmetleri içinde fakat, yargı çalışmalarına dayanak araştırmalarda bulunup belgeler düzenleyen ve yararlı olanaklar sağlayan kolluk kuvvetleri çabaları gibi yargı alanı dışındadır.

Böylece, icra memurlarına tanınan ve fakat yalnızca onların tekelinde bırakılması zorunluluğu bulunmayan İcra ve İflâs Kanununun 146. maddesi çevresinde ödeme emri çıkarılıp takibi sürdürme yetkisinin olayımızda Bankaya tanınmış olmasında, Anayasa'nın 7. maddesine aykırılıktan söz edilemeyeceği açıktır.

2- Hemen yukarda açıklanan nedenler, Bankanın, belirtilen yetkilerle donatılısının, Anayasa'nın 12. maddesi hükmüne karşın, diğer kişiler karşısında imtiyazlı duruma geçirildiği ve böylece kişiler arasında eşitsizlik yaratıldığı iddiasına değer verilemeyeceğinin de nedenlerindedir. Bundan başka, alacaklı Banka'nın bir bölüm adli - idarî yetkiye sahip kılınışının, bekleyen diğer birine (Ölçülü de olsa) kalkınma fırsat ve olanağını hemen verebilmek ve bu olanağı, belli kişilerin genel hükümlerin çizdiği son sınıra kadar kullanmalarını önlemek yoluyla, eşitlik ilkesini korumak düşüncesine dayandığı da açıktır.

3- Kendisine getirilen işi İcra Tetkik Mercininin 20 günde sonuçlandırması yollu yasal kuralın ise, kanunla işaretlenmiş amaçlara özlenen çabuklukla varılabilmesi için Yasa Koyucu'nun bir "haklı uyarı" sı olduğu bellidir. Bu tür yasal kuralların Anayasa'nın 132. maddesine aykırı düşmediği Resmî Gazete'nin 21/6/1974 günlü ve 14922 sayısında yayınlanan Mahkememizin 19/2/1974 günlü, E. 1973/25 ve K. 1974/5 sayılı kararında da açıklanmıştır.

VI. Sonuç :

14/6/1946 günlü, 4947 sayılı Kanunun itiraz konusu yapılan 15. maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına ve itirazın reddine 8/10/1974 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye	Üye
Muhittin Taylan	Kani Vrana	Kemal Berkem	İhsan Ecemiş
Üye	Üye	Üye	Üye
Ahmet Akar	Ziya Önel	Abdullah Üner	Ahmet Koçak

Esas Sayısı:1974/17
Karar Sayısı:1974/41

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Şevket Müftügil

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu